

Тема 10. ТНК в системі міжнародного інвестування: особливості та новітні тенденції для України.

Мета: розглянути основні характеристики діяльності ТНК у системі міжнародного інвестування; ознайомитись з передумовами поширення міжнародних корпорацій як форми господарювання; з'ясувати напрямки господарсько-інвестиційної діяльності ТНК в Україні; виявити наслідки господарсько-інвестиційної діяльності ТНК.

План

1. ТНК у системі сучасних міжнародних економічних відносин.
2. Типи та структура корпорацій в економічній діяльності міжнародного та національного рівнів.
3. Специфічні форми підприємницької транснаціоналізації в перехідний період.
4. Наслідки господарсько-інвестиційної діяльності ТНК в Україні.

Основні терміни і поняття

ТНК, ТСА, трест концерн, синдикат, консорціум, картель, монополія, конкуренція.

Теми доповідей

1. Діяльність ТНК на ринках України в умовах глобалізації.
2. Вплив ТНК на конкурентоспроможність національної економіки.

Контрольні запитання

1. З'ясуйте, яке місце в сучасних міжнародних економічних відносинах посідають ТНК.
2. Поясніть, у чому полягають об'єктивні конкурентні переваги ТНК.
3. Поміркуйте, чому переваги ТНК є водночас і чинниками їх розвитку. Яка, на Вашу думку, перевага-чинник є провідною?
4. Які типи та принципи структурної побудови корпорацій?
5. Які специфічні форми підприємницької транснаціоналізації в трансформаційних умовах?
6. У чому полягає необхідність та об'єктивність обмежень процесів монополізації?
7. Виділіть основні етапи еволюції транснаціональної діяльності корпорацій.
8. Визначте передумови поширення міжнародних корпорацій як форми господарювання.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Скільки етапів еволюції транснаціональної діяльності корпорацій найчастіше виділяють?
  - а) шість;
  - б) три;
  - в) чотири.

2. Що НЕ відноситься до зобов'язань ТНК, які вони повинні виконувати в будь-якій країні?
  - а) надання інформації;
  - б) наука і технології;
  - в) високі заробітні плати.
3. Які картелі набули поширення у сфері міжнародної економічної діяльності?
  - а) експортні та імпорتنі;
  - б) тимчасові та постійні;
  - в) вертикальні та горизонтальні.
4. Консорціум – це:
  - а) це монопольне об'єднання, за якого прибутки потрапляють до спільних фондів, після чого здійснюється узгоджений їх розподіл відповідно до результатів експлуатації певної частини ринку, причому в заздалегідь обумовленій пропорції;
  - б) структура, що виникає на базі тимчасових угод між кількома банківськими та промисловими корпораціями, фірмами з метою реалізації певних спільних проектів;
  - в) це форма монополістичного об'єднання, за якої учасники зберігають виробничу самостійність, але втрачають самостійність комерційну відповідно до взаємних угод.
5. Найчастіше до специфічних форм підприємницької транснаціоналізації в перехідний період відносять:
  - а) ТСА та консорціуми;
  - б) пули та трести;
  - в) промислово-фінансові групи та холдинги.
6. За даними міжнародних фінансових організацій, до яких країн за рівнем високотехнологічної продукції в експорті належить Україна?
  - а) країн із дуже низьким рівнем високотехнологічної продукції;
  - б) країн з високим рівнем;
  - в) країн з відсутністю експорту високотехнологічної продукції.
7. Які галузі економіки є найбільш інвестиційно-привабливими в Україні серед закордонних інвесторів?
  - а) транспорт та нерухомість;
  - б) харчова промисловість та торгівля;
  - в) металургія та обробка металу.
8. Яке із перелічених визначень відповідає поняттю «іноземні інвестори»?
  - а) фізичні особи, які мають постійне місце проживання на території України;
  - б) юридичні особи, створені відповідно до іншого законодавства, ніж законодавство України;
  - в) юридичні особи, зареєстровані на території України.
9. Який орган здійснює реєстрацію представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні?
  - а) Міністерство фінансів України;
  - б) Міністерство економічного розвитку та торгівлі України;
  - в) місцеві управління зовнішньоекономічних зв'язків.
10. Найбільша кількість великих корпорацій розміщена на території:
  - а) промислово розвинених держав;

- б) у країнах, що розвиваються;
в) у колишніх соціалістичних державах.

Практичні завдання

Завдання 1. Охарактеризуйте основні теорії ТНК та можливе їх застосування.

<i>Основні теорії ТНК</i>	<i>Сутність (головні постулати)</i>	<i>Можливе практичне застосування</i>
1. ТНК – результат посилення конкуренції (П.Баклі, М.Кессон)		
2. Модель монополістичних переваг (С.Хаймер – Ч.П. Кіндлебергер)		
3. Парадигма циклу міжнародного виробництва товару (Р. Вернон)		

Завдання 2. Під час прийняття рішення щодо здійснення як прямого, так і портфельного інвестування, береться до уваги значна кількість факторів, котрі стосуються стану, внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування об'єкта-реципієнта. Складіть схему таких факторів.

Завдання 3. З'єднайте поняття з лівої колонки з його правильним визначенням у правій колонці:

Поняття	Визначення
1.Консорціум	а) це таке монопольне об'єднання, за якого прибутки потрапляють до спільних фондів, після чого здійснюється узгоджений їх розподіл відповідно до результатів експлуатації певної частини ринку, причому в заздалегідь обумовленій пропорції.
2. Пул	б) це специфічна форма поєднання економічних потенціалів ринкових агентів. Вони є структурами, які виникають на базі тимчасових угод між кількома банківськими та промисловими корпораціями, фірмами з метою реалізації певних спільних проєктів.
3. ТНК	в) це таке об'єднання підприємств, учасники якого узгоджують між собою обсяги виробництва, поділ ринків збуту, ціни, умови продажу та найму робочої сили, строки й інші умови платежів. При цьому учасники зберігають виробничу і комерційну незалежність.
4. ТСА	г) це складна форма монополізації господарської діяльності, яка передбачає об'єднання підприємств промисловості, транспорту, торгівлі та банківської сфери
5.Корпорація	д) форма монополістичного об'єднання, за якої учасники зберігають виробничу самостійність, але втрачають самостійність комерційну відповідно до взаємних угод.
6.Трест	е) це концерни, які створюються на міжгалузевих засадах та об'єднують підприємства промисловості, банківсько-кредитні установи, торгові дома й інших суб'єктів господарської діяльності з метою поєднання та акумулювання фінансових коштів і виробничих ресурсів

7.Концерн	є) це організаційна форма бізнесової діяльності, яка заснована на акціонерному капіталі та існує незалежно від своїх власників.
8.Синдикат	ж) це особлива організаційна форма міжфірмових, міжкорпораційних зв'язків двох або більше компаній, у рамках якої здійснюється довгострокова координація економічної діяльності з метою реалізації масштабних виробничих проектів, максимізації результатів технологічної кооперації, скорочення тривалості інноваційних процесів, зниження вартості та ризикованості виробництва.
9.Картель	з) це міжнародні за складом та характером діяльності суб'єкти господарського життя, які функціонують на принципах корпоративної власності з акціонерною формою управління та розподілу прибутків у міжнародному масштабі.
10.ПФГ	і) це форма монополістичного об'єднання, в рамках якої учасники втрачають виробничу, комерційну, а можливо, і юридичну самостійність.

Завдання 4. Міркуємо та аналізуємо. Заповніть таблицю і визначте недоліки та загрози діяльності транснаціональних корпорацій.

Позитивні наслідки діяльності ТНК	Недоліки та загрози діяльності ТНК